

"Světoví skladatelé 21. století"

22. února 2016, 19:30

Velký sál Novoměstské radnice, Karlovo náměstí 1, Praha 2

Účinkuje: Klavírní kvarteto Josefa Suka

(Radim Kresta - housle, Eva Krestová - viola, Václav Petr - cello,
Václav Mácha – klavír)

Klavírní kvarteto Josefa Suka, soubor složený z předních mladých českých hudebníků, vítěz "ACM Premio Trio di Trieste", nejproslulejší mezinárodní soutěže v tomto oboru a držitel ceny Českého spolku pro komorní hudbu pro nejlepší komorní soubor roku 2014, představí skladby žijících soudobých autorů Česka, Švýcarska a Lotyšska. Tři skladby večera zazní ve světové premiéře. Koncert se koná ve spolupráci se švýcarskými festivaly L'art pour Aar a Musica Aperta.

Program koncertu:

Jean-Luc Darbellay: Nocturne (2015) - světová premiéra

Max E. Keller: Elemente und Verwandlungen für Violine, Viola, Violoncello und Klavier (2015) - světová premiéra

Michal Müller: 3. Klavírní kvartet - "Malleus maleficarum" (2015)
světová premiéra

Peteris Vasks: Kvartet pro klavír, housle, violu a violoncello (2001)

Klavírní kvarteto Josefa Suka je pojmenováno podle houslisty Josefa Suka (1929-2011), jedné z největších osobností houslové generace 20. století, vnuka skladatele Josefa Suka a pravnuka Antonína Dvořáka. Poctu nést název po tak významném českém umělci iniciovala souboru nejrenomovanější česká instituce v oblasti komorní hudby – Český spolek pro komorní hudbu s laskavým svolením manželky Josefa Suka, paní Marie Sukové.

Klavírní kvarteto Josefa Suka navazuje na bohatou tradici českých komorních souborů, především pak slavného Sukova tria.

Soubor byl založen houslistou Radimem Krestou v r. 2007 původně ve složení klavírního tria pod názvem „Taras Piano Trio“. V tomto obsazení dosáhl soubor řady ocenění na mezinárodních soutěžích: J. Brahms Wettbewerb 2007 – 1.cena, Premio Rovere d’Oro 2008 – 1.cena a Val Tidone Music Competitions 2010 – 1.cena. Od druhé poloviny r. 2012 hrál ansámbl pod názvem „Ensemble Taras“ v obsazení klavírního kvarteta. V roce 2013 dosáhl soubor vynikajícího výsledku v podobě dvou vítězství na mezinárodních soutěžích – v květnu 2013 na Concorso Salieri-Zinetti ve Veroně – 1.cena a v září 2013 na jedné z nejprestižnějších tohoto oboru „ACM Premio Trio di Trieste“ – 1.cena. Klavírní kvarteto Josefa Suka se stává též nositelem prestižní „Ceny Českého spolku pro komorní hudbu“ za rok 2014. Díky těmto úspěchům získal ansámbl možnost koncertovat na mnoha významných světových pódiiích a také natočit své debutové CD a DVD pro „Limen music and arts – Milan“ s hudbou G. Faurého (Klavírní kvartet op.15) a J. Brahmse (Klavírní kvartet op. 60) a CD pro „Azzura Music“ s hudbou G. Mahlera a J. Brahmse (Klavírní kvartet op. 25). Pod názvem „Klavírní kvarteto Josefa Suka“ vystupuje soubor od roku 2014. Repertoár souboru zahrnuje stěžejní díla od klasicismu po současnost, těžištěm jsou pak díla Johanna Brahmse, Antonína Dvořáka, Josefa Suka a Bohuslava Martinů, významná díla 20. století a díla soudobá. Kvarteto pravidelně premiéruje skladby, které mu věnovali významní skladatelé jako Jean-Luc Darbellay, Max E. Keller, Matteo D’Amico, Marta Jiráčková nebo Jiří Gemrot. Na svých koncertech vystupuje soubor i v jiných formacích, např. v obsazení klavírního tria, nebo smyčcového tria (pod názvem Josef Suk Trio). Jak říkají jeho členové „Klavírní kvarteto je pro nás ideální formací. Skýtá řadu možností a vyžití pro milovníka komorní hudby. Skrývá v sobě potenciál nejrůznějších komorních formací od dua, smyčcového či klavírního tria, obsazení klavírního kvarteta dokáže taktéž nahradit snad celý orchestr a některá díla tohoto obsazení jsou skutečnými symfoniemi..“

Jean-Luc Darbellay, narozen roku 1946, se v umění kompozice nejdříve vzdělával na Konzervatoři v Bernu u Cristóbala Halfftera a Dimitriho Terzakise, poté na mistrovských kurzech v Luzernu (Heinz Holliger, Klaus Huber a Edison Denisov) a v Paříži na Sorbonně u Pierra Bouleze.

Často spolupracuje se švýcarskými rozhlasovými a televizními stanicemi. Na jejich popud vzniklo několik skladeb jako jsou například *Ecumes* pro smyčcový kvartet, skladba pro orchestr *Oyama* a *Cosmos* pro set bicích nástrojů a orchestr. Ve skladbě *Trittico* pro Alpský roh, přirozený lesní roh a moderní lesní roh vedl premiéru Fabio Lusi a sólového partu se ujal Olivier Darbellay.

Řada dalších premiér jeho děl se odehrávala v Paříži a celé Francii. Mezi tato díla patří mimo jiné také *Koncert pro violoncello a orchestr, -la-, Dolmar, Incident room a Mater dolorosa*. Premiéru jeho *Echos* pro lesní roh a orchestr řídil Ilan Volkov a sólového partu se ujal Jean-Jacques Justaféré.

Díla Jeana-Luca Darbellaye se pravidelně objevují na festivalech po celém světě jako jsou například: Alternativa Moscow, Panasiatic Seoul, Kazan Europe-Asia, Kaunas, Brucknerfest Linz, Wien modern, Prag Premieres, Odessa 2days and 2nights, Kiev Fest, Weimarer Frühjahrestage, Sankt Petersburg a dále. Několikrát se jeho skladby objevily i v programech ISCM (International Society for Contemporary Music - Mezinárodní společnost pro podporu současné hudby) World Music Days v Bukurešti, Lucembursku, Jokohamě, Hong Kongu, Slovinsku, Švýcarsku, Švédsku a Chorvatsku.

Jeho tvorba byla prováděna a nahrávána orchestry Symfonický orchestr rozhlasu Stuttgart, MDR Orchestr, Moskevská filharmonie, Symfonický orchestr Radia Francie, Hong Kongský symfonický orchestr, Tokyo Sinfonietta, Brněnská filharmonie, Smyčcový orchestr New York, Brazilský národní orchestr, Thajská národní filharmonie, Filharmonie Curych, Komorní orchestr Basilej, Symfonický orchestr Berne a jinými.

J.-L. Darbellay byl zakladatelem a poté i vedoucím(1995-2007) švýcarské větve ISCM a v letech 2003-2007 členem správní komise ISCM.

V roce 2003 založil koncertní řadu a festival *l'art pour l'Aar* v Bernu a o pět let později tomu podobný v Paříži - *la scène pour la Seine*. Roku 2005 dostal od Francouzského státu titul: "Chevalier de l'Ordre des Arts et des Lettres"(Rytíř řádu umění a literatury). Claves Records natočili ve spolupráci s MDR orchestrem v roce 2009 jeho "Portrait CD".

Nocturne (2015) - světová premiéra

Po temném klavírním úvodu se ve smyčcích vynořuje výrazná fráze, která se citlivě propracovává do vyšších hudebních sfér. Klavírní ostinato připomínající tympány doprovází a podporuje klidně se linoucí melodii z nejtemnějších koutů černé noci do jasného světla nového dne. Po dlouhém tichu končí jemná rekapitulace v otevřeném, tlumeném a měkkém zvuku představujícím zešeření a konec dne.

Max E. Keller se narodil v roce 1947. Od 19-ti do 26-ti let hrál na klavír volný jazz a různé improvizace. Od roku 1973 napsal více než 160 skladeb pro různé klasické nástrojové sestavy, elektrickou hudbu nevyjímaje. Používal mnoho politických textů od Ericha Frieda, Jürga Weibela a dalších, stejně tak jako používal i texty své.

Scénická kantáta *Fontamara* byla provedena v Belgii, Německu a v Schauspielhausu v Curychu. Miniaturní opera *Egon - aus dem Leben eines Bankbeamten* se dočkala od dvou různých producentů celkem 29-ti představení. Vystoupení byla vysílána po celém světě přes Evropu, Asii, Austrálii, Jižní Afriku a Jižní a Severní Ameriku. Jeho díla se hrála po světě ve více než 31 zemích mezinárodně uznávanými umělci a soubory jak třeba: Radio-Sinfonieorchester Hilversum, Ensemble Avantgarde Leipzig, Ensemble Aventure Freiburg i.Br., De nieuwe muziekgroep Gent, Silesian String Quartet, Ensemble Antipodes Basel, modern art sextet Berlin, Ensemble Eclat Seoul; Teodoro Anzellotti, Martina Bovet, Werner Bärtschi, Eiko Morikawa, Patricia Kopatchinskaja, Mathias Wüsch, Satoko Inoue Tokio.

Od roku 1985 se Max E. Keller se kromě skládání vrátil k improvizaci.

Během své kariéry obdržel spoustu ocenění. Obdržel cenu za umění od nadace Carl Heinrich Ernst Winterthur, dále stipendium v Berlíně a cenu za kulturu města Winterthur. Mnoho jeho děl je vydáno na LP deskách a na CD.

Na rok 2016 připravuje nové improvizální CD ve spolupráci s nahrávací společností Hat Hut. Max E. Keller byl prezidentem švýcarské pobočky ISCM (Mezinárodní společnost pro podporu současné hudby) v letech 2007- 2010 a v současné době je členem správní rady. Od roku 1999 je uměleckým ředitelem festivalu Musica Aperta Winterthur.

Elemente und Verwandlungen für Violine, Viola, Violoncello und Klavier (2015)

- světová premiéra -

Začátek skladby je jednoduše postavený na kontrastech mezi klavírem a smyčci. Smyčce vytvoří zvukový koberec do kterého klavír umisťuje přesné akcenty. Oba elementy jsou nejdříve rozvíjeny samostatně a velice jemně. Pohyby ve zvukovém koberci ho postupně přemění ve zvukové linie a takto nakonec získáme tři elementy jako základní materiál. Tyto linie se stanou na krátkou dobu (pár akcentů) velmi dominantními. Poté následuje druhá část skladby, kde se každý element mění v jiný - buď pomalu a postupně, nebo rychle a náhle. Ve třetí části je kompozice trochu volnější, ale dalo by se říci, že nejdříve se objevuje smyčcové duo, poté trio. Na krátkou chvíli před koncem jsou dvě smyčcová dua složena na sebe; jedno přetváří zvukový koberec v akcenty a druhé naopak akcenty mění zpět na zvukový koberec. Takto skladba končí nejen v začínající kompilaci "zvukový koberec versus akcenty", ale také v nové konstelaci jednotlivých nástrojů.

Michal Müller (Praha 1956)

Absolvent violy, hudební kompozice, muzikologie a hudební teorie (PhDr. 1988).

První kompoziční soutěž vyhrál hned ve druhém roce studia skladby a jeho absolventský harfový kvintet se stal předmětem četných analýz.

Většina jeho skladeb sólových, komorních, symfonických, filmových a scénických po světě zní pod pseudonymy.

Od počátku devadesátých let téměř na dvacet let prakticky úplně přestal působit v Česku.

Michal Müller je autorem svébytného uměleckého stylu, který čerpá ze znalostí psychologie, akustiky a mimoevropských kultur. Tato hudba intenzivně pracuje s vnímavějšími posluchači a může déle přeznívat v jejich vědomí.

3. Klavírní kvartet „Malieus maleficarum“ (česky „Kladivo na čarodějnice“) – pro housle, violu, violoncello a preparovaný klavír (2015)

- světová premiéra

„Malieus maleficarum“ je čtyřvětá kompozice pro housle, violu, violoncello a preparovaný klavír.

Alegorické obrazy jsou inspirovány vlastností mnoha lidí svádět své nedobré vlastnosti, představy na druhé, odvádět pozornost od toho, co by si pozornost ve skutečnosti zasloužilo a provádět „hony na čarodějnice“ at' již pro odvedení pozornosti, či pro uklidnění svého vlastního svědomí, že jsou zde jiní, kteří také mají své temné stránky...

Ne náhodou je kompozice inspirována stejnojmennou latinskou knihou z roku 1486 a drsnými středověkými procesy se ženami obviněnými z kacířství i představami (nejen) tehdejších lidí - pověrami a mýty kolem nich (nejen) jejich vlastnostmi, projevy, či rituály, aj.

Dílo se snaží postihnout zdánlivě nepochopitelný rozpor mezi snahou nebo předstíráním... o konání dobra a skutečným výsledkem i jak se nám to vše dohromady ve skutečnosti jeví...

Formálně má kompozice barokní půdorys, ale plně hovoří řečí dneška.

Promyšleně kombinuje modalitu, polytonalitu, serialitu a řízenou aleatoriku s čistou tonalitou. Působivost umocňuje využitím efektů horizontálně i vertikálně. Nástrojů někdy využívá až do extrémních poloh, ale současně vše podřizuje hudební výpovědi.

Pēteris Vasks narozen roku 1946 je lotyšský hudební skladatel.

Je považován za jednoho z nejuznávanějších evropských hudebních skladatelů pocházejícího z pobaltských států.

Narodil se v lotyšském městě Aizpute jako syn baptistického duchovního. Do roku 1970 studoval hru na kontrabas na Litevské státní konzervatoři. V letech 1963-1974 působil jako hráč na kontrabas v několika lotyšských symfonických a komorních orchestrech. V letech 1973-1978 studoval kompozici na Lotyšské státní konzervatoři u Valentina Utkina. Zpočátku byl ovlivněný hudbou Witolda Lutosławského, Krzysztofa Pendereckého a Georgea Crumba.

V roce 1996 Vasks obdržel „Herder Prize“ Nadace Alfreda Toepfera v Hamburku a byl také označen hlavního skladatele stockholmského festivalu nové hudby . Od roku 1994 je Vasks čestným členem Lotyšské akademie věd a v roce 2001 se stal členem Královské švédské akademie hudby . V průběhu roku 2004 byla nahrávka jeho druhé symfonie (Ondine) oceněna Classical Award v Cannes v kategorii CD of the Year " kategorií a" Nejlepší orchestrální dílo ". Mezi další jeho stěžejní díla patří např Cantabile (1979), Music for a deceased Friend" (1982), Musica dolorosa (1984), violoncellový koncert (1994) pro D. Geringase, houslový koncert Tālā Gaisma (1996-7), „Viattore“ pro smyčcový orchestr (2001) věnované A.Partovi, Klavírní kvartet (2001), "Bass Trip" (2003), 5 smyčcových kvartetů, z nichž zatím poslední pátý (2006) je věnován Kronos kvartetu.

Vasksův hudební styl s prvky minimalismu čerpá z lotyšského folklóru a je charakterizován jako duchovní, silně evokující, a bohatě expresivní. Celé Vasksovo dílo vypovídá o rozporu mezi humanistickými ideály symbolizovanými rozlehlostí přírody a násilím a lidským zoufalstvím. Ve svých skladbách provádí Vasks posluchače na cyklické cestě od nadčasové krásy hlasů přírody vznikající z ticha a mlčení k srdcervoucí kakofonii zoufalství a zpět do klidu ticha.

Vasks vyučuje kompozici na Emil Darzins hudební škole v Rize.